

ไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังกับมะเร็งตับ

บ่อยครั้งคนไข้มีคำถาม ภาวะไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังคืออะไรและมีความสำคัญอย่างไร บทความนี้จะสรุปประเด็นไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังที่น่าสนใจไว้

ไวรัสตับอักเสบบีถูกแบ่งเป็นสองระยะ คือ ไวรัสตับอักเสบบีเฉียบพลัน อาการแสดง ได้แก่ ไข้ ตัวตาเหลือง ท้องโตจากภาวะน้ำในช่องท้อง กับไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรัง ภาวะนี้มักจะไม่มีแสดงอาการ โดยทราบจากการตรวจสุขภาพหรือตรวจเลือดก่อนทำหัตถการ ปัจจุบันความชุกของไวรัสตับอักเสบบีในประเทศไทยพบว่ามีมากกว่า ร้อยละ 8 ของประชากรในประเทศ โดยการติดต่อช่องทางหลักติดจากแม่สู่ลูก ทำให้ปัจจุบันจะมีการตรวจคัดกรองไวรัสตับอักเสบบีในหญิงตั้งครรภ์ทุกราย โดยเด็กที่เกิดจากมารดาที่เป็นไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังจะได้รับวัคซีนไวรัสตับอักเสบบีและภูมิโนโคบูลินต่อไวรัสตับอักเสบบีหลังคลอด ซึ่งสามารถลดอัตราการติดต่อจากแม่สู่ลูกลงได้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเด็กโตขึ้นยังแนะนำให้ตรวจไวรัสตับอักเสบบีซ้ำอีกที่ ส่วนการติดต่อช่องทางอื่นๆ ได้แก่ ทางเพศสัมพันธ์, ทางเลือด, หรือการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน, ส่วนการติดต่อทางน้ำลายพบได้ส่วนน้อย

ไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังเป็นภาวะที่ไวรัสอยู่ร่วมกับคนไข้โดยไม่แสดงอาการ การวินิจฉัยทำได้โดยการตรวจเลือดหาไวรัสตับอักเสบบี หรือบางรายพบค่าการอักเสบของตับสูงเกินเกณฑ์ปกตินำไปสู่การสืบค้นหาไวรัสตับอักเสบบีตามมา โดยภาวะดังกล่าวเพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นตับแข็งและมะเร็งตับได้ เนื่องจากมะเร็งตับระยะต้นไม่แสดงอาการ การตรวจด้วยอัลตราซาวด์ช่องท้องด้านบนถือเป็น การตรวจคัดกรองเบื้องต้นที่มีความแม่นยำ ทำง่ายและราคาไม่แพง จึงแนะนำให้ตรวจคัดกรองด้วยการตรวจอัลตราซาวด์ทุก 6 เดือน สำหรับผู้ป่วยที่มีอาการแสดง ส่วนใหญ่มักจะเป็นอาการที่เกิดจากมีภาวะตับวายร่วมด้วยเช่น ตัวเหลือง ตาเหลือง แน่นท้องจากการมีน้ำในช่องท้อง หรือมาด้วยภาวะแทรกซ้อนจากตับแข็ง เช่น เลือดออกจากริดสีดาเลือดออกในหลอดอาหาร ซึมลง เป็นต้น การตรวจเพิ่มเติมอาจพบมีมะเร็งตับร่วมด้วยได้ อาการแสดงจะพบได้ในผู้ป่วยที่มีการอักเสบของตับเป็นระยะเวลานาน โดยที่ไม่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ไม่ได้รับการตรวจติดตาม รวมทั้งมีปัจจัยเสี่ยงเพิ่มเติมอื่นๆ เช่น ดื่มสุราและสูบบุหรี่ร่วมด้วย ดังนั้นผู้ที่เป็ภาวะไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรังทุกรายแนะนำให้ปรึกษาแพทย์เพื่อประเมินว่ามีข้อบ่งชี้ในการรักษาด้วยยาต้านไวรัสหรือไม่ การตรวจประกอบด้วย การติดตามค่าการอักเสบของตับ ตรวจนับปริมาณไวรัส ตรวจระดับพังผืดตับ และอัลตราซาวด์ช่องท้องโดยในรายที่มีค่าการอักเสบของตับสูงเกินเกณฑ์ต่อเนื่อง หรือมีระดับพังผืดของตับสูง หรือตรวจพบภาวะตับแข็งอย่างใดอย่างหนึ่ง มีข้อบ่งชี้ต่อการทานยาต้านไวรัสต่อเนื่อง การทานยาต้านไวรัสจะช่วยชะลอไม่ทำให้ตับเสื่อมลงเร็ว และช่วยลดโอกาสเกิดมะเร็งตับตามมาได้ ส่วนในรายที่ไม่พบการอักเสบของตับ ปริมาณไวรัสน้อย ไม่มีพังผืดเกาะตับ และไม่มีตับแข็ง แพทย์จะนัดตรวจติดตามโดยไม่มีควมจำเป็นต้องทานยาต้านไวรัสแต่อย่างใด

